

РОЗДІЛ 9

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ

Доценко І. О.

ВСТУП

Трансформаційні процеси, що відбуваються в економіці України, зокрема структурні зміни, цифровізація, інтеграція у світовий економічний простір, а також наслідки воєнних дій, суттєво вплинули на функціонування підприємств. Внаслідок фінансово-економічних кризових явищ інвестиційна діяльність часто не забезпечує належного рівня ефективності та результативності. У цьому контексті інвестиційна діяльність виступає базисом для підвищення конкурентоспроможності підприємств та їх адаптації до динамічних змін зовнішнього середовища. Це зумовлює необхідність переосмислення підходів до фінансування інвестиційної діяльності та впровадження нових стратегій управління фінансовими ресурсами на засадах сталого розвитку.

Важливим інструментом забезпечення ефективного функціонування підприємств є інвестиції, які дозволяють реалізовувати стратегічні цілі розвитку, модернізувати виробництво, впроваджувати інновації та забезпечувати фінансову стійкість. Водночас у сучасних умовах інвестиційна діяльність повинна здійснюватися з урахуванням принципів сталого розвитку, що передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних складових.

Концепція сталого розвитку виступає ключовою парадигмою сучасного економічного розвитку, орієнтованою на задоволення потреб сьогодення без загрози для можливостей майбутніх поколінь. Її реалізація потребує трансформації підходів до ведення господарської діяльності, зокрема у сфері інвестування. Інвестиційна діяльність підприємств з урахуванням принципів сталого розвитку передбачає спрямування ресурсів на реалізацію проєктів, що забезпечують не лише економічну ефективність, а й соціальну відповідальність та екологічну безпеку.

У цьому контексті особливого значення набуває розробка та впровадження ефективних фінансових механізмів, які сприятимуть реалізації інвестиційних проєктів сталого розвитку. Це включає

використання інноваційних фінансових інструментів, розвиток «зеленого» фінансування, залучення інвестицій у енергоефективні та екологічно безпечні технології, а також інтеграцію принципів ESG (екологічного, соціального та управлінського спрямування) у фінансову діяльність підприємств.

Досягнення цілей сталого розвитку неможливе без ефективної взаємодії між державою, бізнесом, фінансовими установами та громадянським суспільством. Така взаємодія сприяє формуванню сприятливого інвестиційного середовища, підвищенню рівня довіри до фінансових інститутів та розвитку довгострокових інвестиційних стратегій. У свою чергу, це забезпечує стійке економічне зростання, підвищення якості життя населення та збереження природного середовища.

Отже, у сучасних умовах, що характеризуються високим рівнем ризиків, геополітичними викликами та глобальними екологічними загрозами, фінансове забезпечення інвестиційної діяльності підприємств з урахуванням принципів сталого розвитку набуває особливої актуальності. Воно виступає не лише інструментом економічного відновлення, але й стратегічною основою для формування стійкої, конкурентоспроможної та соціально відповідальної економіки майбутнього.

9.1. Сталий розвиток підприємств: концепції, принципи та стратегічні орієнтири

Відповідно до Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»¹ від 30.09.2019 р. № 722/2019 орієнтирами для визначення пріоритетних напрямів і цільових показників у стратегічному плануванні розвитку на всіх рівнях є система глобальних Цілей сталого розвитку до 2030 року, які проголошено у резолюції Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1. Досягнення основних індикаторів сталого розвитку має не лише соціальне та екологічне значення, а й суттєві економічні вигоди, створюючи нові можливості для формування фінансових ресурсів для майбутніх інвестицій як на макро-, так і на мікрорівнях.

---

¹ Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р., № 722/2019. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

Термін «сталий розвиток» трактується як стабільний, збалансований і довгостроково орієнтований розвиток². У загальному розумінні сталий розвиток являє собою процес якісних і кількісних змін, у межах якого використання природних ресурсів, спрямованість інвестиційної діяльності, розвиток науково-технічного потенціалу, удосконалення людського капіталу та інституційні трансформації узгоджуються між собою. Така узгодженість забезпечує не лише задоволення поточних потреб суспільства, але й формує основу для збереження та нарощення потенціалу майбутніх поколінь³.

Найбільш поширеним і загально визнаним у науковій та практичній площині є визначення, запропоноване Міжнародною комісією з навколишнього середовища і розвитку, відповідно до якого сталий розвиток трактується як такий тип розвитку, що забезпечує задоволення потреб сучасного покоління без загрози для можливостей майбутніх поколінь задовольняти власні потреби⁴. Це визначення стало концептуальною основою формування сучасної політики сталого розвитку як на глобальному, так і на національному рівнях, а також знайшло відображення у законодавстві багатьох країн.

Імплементация принципів сталого розвитку у діяльність суб'єктів господарювання зумовлює суттєві трансформації їх функціонування. Передусім змінюється цільова орієнтація підприємств, яка виходить за межі виключно економічних результатів і враховує економічний, соціальний та екологічний ефекти. Крім того, трансформується характер економічної взаємодії між стейкхолдерами, що дедалі більше базується на принципах партнерства, співпраці та суспільної відповідальності. Водночас посилюється роль корпоративної відповідальності підприємств за вплив їх діяльності на довкілля та суспільство, що сприяє формуванню нових організаційно-правових форм і моделей ведення бізнесу.

Сталий розвиток передбачає гармонійне поєднання трьох ключових складових – економічного, соціального та екологічного, які мають розглядатися як взаємопов'язані та взаємозалежні складові єдиної системи.

---

² Солодовнік О.О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-17>

³ Кожухова Т. В. Стратегії фінансування сталого розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 2. С. 218–221.

⁴ Report of the World Commission on Environment «Our Common Future»: The General Assembly of the United Nations. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/139811?ln=en#record-files-collapse-header>

Економічна складова сталого розвитку передбачає формування ефективної, конкурентоспроможної та соціально й екологічно орієнтованої економіки, здатної забезпечувати високий рівень добробуту населення та стійке економічне зростання. Її реалізація досягається через нарощення обсягів виробництва, підвищення продуктивності праці, активізацію інноваційної діяльності, впровадження сучасних технологій і раціональне використання ресурсів. Важливими аспектами є створення нових робочих місць, розвиток підприємництва, забезпечення чесної конкуренції та перехід до інтенсивних факторів економічного розвитку, що сприяє підвищенню ефективності господарювання та зміцненню позицій підприємств на ринку ⁵.

Соціальна складова сталого розвитку орієнтована на підвищення якості життя населення та забезпечення соціальної справедливості. Вона включає створення належних умов праці, розвиток людського капіталу, підтримку соціально вразливих верств населення, а також розширення системи соціальних гарантій і захисту. Значну роль відіграє розвиток інфраструктури – соціальної, транспортної, комунальної, інформаційної, що забезпечує доступ до базових послуг і сприяє інтеграції населення в економічні та суспільні процеси. У результаті реалізації цієї складової підвищується тривалість життя, покращується якість медичного обслуговування, зростає рівень освіти та соціальної активності громадян.

Екологічна складова сталого розвитку спрямована на збереження та відновлення природного середовища, раціональне використання природних ресурсів і мінімізацію негативного впливу господарської діяльності на екосистеми. Вона передбачає впровадження екологічно безпечних і ресурсоефективних технологій, скорочення обсягів викидів забруднюючих речовин, зменшення утворення відходів та підвищення рівня їх переробки. Важливими напрямками є охорона біорізноманіття, відновлення порушених природних систем і забезпечення екологічної безпеки. Реалізація цієї складової створює передумови для гармонійного співіснування економічної діяльності та природного середовища, що є необхідною умовою довгострокового розвитку підприємств і суспільства в цілому ⁶.

Забезпечення їх балансу є необхідною умовою довгострокової стабільності підприємств, підвищення їх конкурентоспроможності та

---

⁵ Чайка Ю.М. Інвестиційна діяльність як важливий чинник сталого розвитку України. *Інтелект XXI*. 2025. № 1. С. 43-49.

⁶ Тарасова О. Особливості сталого інвестування в розвиток еколого-орієнтованої економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Том 2. С. 168–177.

створення передумов для ефективного функціонування в умовах сучасних глобальних викликів.

Переорієнтація підприємств на досягнення цілей сталого розвитку потребує реалізації капіталоємних та стратегічно важливих інвестиційних проєктів, що передбачає залучення значних фінансових ресурсів із різних джерел та забезпечення їх ефективного використання. Традиційні моделі і інструменти фінансування підприємств часто виявляють обмежену спроможність у реалізації таких комплексних ініціатив, що підкреслює необхідність нових підходів до формування фінансового забезпечення на засадах сталого розвитку. Це включає диверсифікацію джерел фінансування, інтеграцію економічних, соціальних та екологічних критеріїв у прийняття рішень, забезпечення прозорості та ефективності використання ресурсів, а також стимулювання інноваційних підходів до залучення капіталу для сталих проєктів.

Одним із визначальних чинників забезпечення сталого розвитку підприємства є належний рівень інвестиційного забезпечення, яке формує передумови для його ефективного функціонування та стратегічного зростання. Саме інвестиції визначають можливості підприємства щодо технічного переоснащення та модернізації виробництва, впровадження інноваційних, енергоефективних і ресурсозберігаючих технологій, розвитку людського капіталу, а також підвищення якості продукції та послуг. У довгостроковій перспективі це сприяє зміцненню конкурентних позицій підприємства, його адаптивності до змін зовнішнього середовища та підвищенню інвестиційної привабливості.

Водночас особливого значення набуває ефективне фінансове забезпечення інвестиційної діяльності, яке виступає ключовим інструментом реалізації стратегії сталого розвитку підприємства. Воно передбачає не лише залучення достатнього обсягу фінансових ресурсів, а й їх раціональний розподіл і цільове використання з урахуванням принципів економічної доцільності, соціальної відповідальності та екологічної безпеки. За таких умов інвестиційна діяльність набуває комплексного характеру та орієнтується на досягнення синергії між економічними результатами, соціальними ефектами та екологічною стійкістю.

Таким чином, формування ефективної системи фінансового забезпечення інвестиційної діяльності дозволяє підприємству не лише забезпечити стабільність і результативність господарської діяльності, а й створює основу для довгострокового розвитку, підвищення

конкурентоспроможності та інтеграції принципів сталого розвитку у всі сфери його функціонування.

9.2. Інвестиційна діяльність

як інструмент реалізації цілей сталого розвитку

Відповідно до положень Закон України «Про інвестиційну діяльність»⁷, інвестиції охоплюють усі види майнових та інтелектуальних цінностей, що спрямовуються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності з метою отримання прибутку або досягнення соціального чи екологічного ефекту. Виходячи з цього, інвестиції на рівні підприємства доцільно розглядати як ключовий елемент формування його виробничого потенціалу, забезпечення безперервності та розширення відтворювальних процесів, а також як інструмент реалізації стратегічного розвитку. Інвестиції відіграють визначальну роль у формуванні довгострокової структури капіталу, сприяють зростанню ринкової вартості підприємства та виступають базою для впровадження інновацій.

У свою чергу, в Податковому кодексі України⁸ інвестиції розглядаються як господарська операція, пов'язана з придбанням основних засобів, нематеріальних активів, корпоративних прав або цінних паперів в обмін на кошти чи інші активи. Такий підхід акцентує увагу на юридично-обліковому аспекті інвестицій і підкреслює їх зв'язок із формуванням оподаткованого фінансового результату.

У зазначених нормативно-правових актах надається чітке та універсальне трактування інвестицій, що забезпечує єдність її розуміння та застосування у правовому полі. Водночас такі підходи мають узагальнений характер і не враховують повною мірою економічну природу інвестицій, зокрема вплив факторів ризику, часової вартості грошей та невизначеності результатів. Окрім цього, суттєвим обмеженням є недостатнє врахування принципів сталого розвитку, які в сучасних умовах набувають дедалі більшого значення. Зокрема, нормативні визначення переважно орієнтовані на досягнення економічного ефекту, тоді як інвестиції сьогодні повинні розглядатися

---

⁷ Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р., № 1560-XII зі змінами та доповненнями. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12>

⁸ Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI зі змінами та доповненнями. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>

значно ширше – як інструмент забезпечення довгострокової збалансованості між економічними, соціальними та екологічними цілями.

У науковій літературі підходи до визначення інвестицій трактуються різнобічно, що зумовлено складністю та багатогранністю цієї економічної категорії. Дослідники розглядають інвестиції не лише як процес вкладення ресурсів, а як комплексне явище, що поєднує фінансові, матеріальні, інтелектуальні та управлінські аспекти діяльності підприємства. Зокрема, Г. Вербицька⁹ розглядає інвестиції як вкладення капіталу в різні об'єкти господарської діяльності з урахуванням факторів часу, ризику та ліквідності, що відображає їх ринкову природу. Зокрема, частина науковців акцентує увагу на ресурсному підході, визначаючи інвестиції як вкладення капіталу в різних формах з метою отримання прибутку або іншого ефекту. Інші автори розглядають інвестиції крізь призму процесного підходу – як сукупність послідовних дій, пов'язаних із прийняттям інвестиційних рішень, вибором об'єктів вкладення та оцінкою їх ефективності. Водночас існує підхід, який підкреслює результативність інвестицій, зосереджуючись на досягненні економічного, соціального чи екологічного ефекту.

Для характеристики інвестицій, спрямованих на забезпечення сталого розвитку, використовується низка взаємопов'язаних понять, що відображають різні аспекти такої діяльності. Зокрема, поширеним є термін іп'раст-інвестиції, під яким розуміють вкладення капіталу, орієнтовані не лише на отримання фінансового прибутку, а й на досягнення вимірюваних соціальних та екологічних результатів¹⁰. Такі інвестиції передбачають свідоме поєднання економічної вигоди з позитивним впливом на суспільство та довкілля, що робить їх важливим інструментом реалізації цілей сталого розвитку.

Окремі автори, використовують поняття соціально відповідального інвестування (SRI), яке акцентує увагу на врахуванні етичних, соціальних та екологічних критеріїв у процесі прийняття інвестиційних рішень¹¹. У межах цього підходу інвестори не лише прагнуть досягти фінансової віддачі, а й орієнтуються на підтримку підприємства, діяльність яких

---

⁹ Вербицька Г. Л. Сучасний стан та проблеми активізації інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств в умовах міжнародних економічних відносин. *Економічний простір*. 2018. № 129. С. 66-74.

¹⁰ Тарасова О. Особливості сталого інвестування в розвиток еколого-орієнтованої економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Том 2. С. 168-177.

¹¹ Майстренко О. В. Соціально відповідальне інвестування: західний досвід. URL: <http://economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4393>

відповідає принципам соціальної відповідальності, дотримання прав людини, екологічної безпеки та корпоративної етики.

Окрему групу становлять так звані «зелені» інвестиції, які безпосередньо спрямовані на фінансування проєктів, пов'язаних із охороною навколишнього середовища, раціональним використанням природних ресурсів та зменшенням негативного впливу господарської діяльності на екосистеми. До таких інвестицій належать вкладення у відновлювану енергетику, енергоефективні технології, управління відходами, водозбереження та інші екологічно орієнтовані напрями¹².

Варто зазначити, що всі підходи, попри певні відмінності у трактуванні, мають спільну мету – інтеграцію економічних, соціальних та екологічних аспектів у процес інвестування. У сучасних умовах вони дедалі частіше розглядаються як складові єдиної концепції сталого інвестування, яка передбачає формування довгострокової вартості бізнесу, підвищення його стійкості до ризиків та забезпечення збалансованого розвитку підприємств і суспільства в цілому.

Практичне здійснення інвестицій забезпечується інвестиційною діяльністю суб'єкта підприємництва, яка є окремою складовою його господарської діяльності та однією з головних форм реалізації його економічних інтересів. Водночас І. Світличин¹³ підкреслює системність інвестиційної діяльності і орієнтацію на сталий розвиток. Тоді як, О. Варченко¹⁴ робить акцент на процесі вкладення інвестицій із метою отримання прибутку. О. Лайко розглядає інвестиції як «придбання та реалізація підприємством тих необоротних активів, а також тих фінансових інвестицій, які не є складовою грошових коштів – короткострокових високоліквідних фінансових інвестицій, що вільно конвертуються в певні суми грошових коштів і характеризуються незначним ризиком зміни їх вартості»¹⁵, тобто автор деталізує склад інвестицій через необоротні активи та фінансові вкладення. Ю. Гвоздев розуміє під інвестиційною діяльністю «сукупність практичних дій з вироблення та реалізації інвестиційних рішень, спрямованих на вкладення капіталу в усіх його формах в різні сфери підприємницької та

---

¹² Green Investment. World Green Economy Council. 2018. URL: <http://wgeco.org/green-investment/>

¹³ Світличин І. І. Зростання інвестиційної активності підприємств. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 4 (98). С. 18-27.

¹⁴ Варченко О. М. Бюджетна підтримка як інструмент забезпечення ефективності державної аграрної політики. *Економіка та управління АПК*. 2012. Вип. 9. С. 5-9.

¹⁵ Лайко О. І. Трансформація концепції дослідження інвестиційних процесів. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 220-229.

інших видів діяльності з метою його відновлення, збереження та (або) приросту, а також досягнення інших позаекономічних цілей»¹⁶.

Наведені визначення інвестиційної діяльності відображають різні наукові підходи до розуміння її сутності, що дозволяє здійснити їх узагальнення та виокремити ключові концептуальні підходи:

– нормативно-правовий підхід трактує інвестиційну діяльність як сукупність практичних дій щодо реалізації інвестицій. Його перевагою є чіткість і універсальність, однак він має узагальнений характер і не розкриває внутрішнього змісту процесу, його цілей, механізмів та факторів впливу;

– ресурсний підхід, зосереджує увагу на вкладенні різних видів ресурсів у відповідні об'єкти. У цьому випадку інвестиційна діяльність розглядається як процес трансформації ресурсів у капітальні активи або фінансові інструменти. Водночас такий підхід є дещо обмеженим, оскільки не акцентує увагу на управлінських аспектах і результативності;

– процесний підхід, розглядає інвестиційну діяльність як послідовність дій, що включає прийняття рішень, вибір об'єктів інвестування, пошук ресурсів та оцінку ефективності. Його перевага полягає в розкритті управлінської природи інвестицій та спрямованості інвестиційної діяльності на економічному результаті;

– системний та цільовий підхід, найбільш комплексно відображає сутність інвестиційної діяльності, підкреслюючи її законність, цілеспрямованість, системність та орієнтацію на досягнення збалансованого економічного, соціального й екологічного розвитку. Саме цей підхід найбільш наближений до сучасної концепції сталого розвитку.

Узагальнюючи наведені підходи, можна зробити висновок, що більшість із них акцентують увагу або на ресурсному забезпеченні, або на процесі прийняття рішень, або на результатах інвестування. Проте лише окремі визначення враховують необхідність поєднання економічних, соціальних та екологічних ефектів, що є ключовою вимогою сучасного етапу розвитку економіки.

У сучасних умовах інвестиційна діяльність повинна розглядатися не лише як інструмент отримання прибутку, а як важливий механізм забезпечення довгострокової стійкості підприємства та суспільства загалом. Це передбачає: орієнтацію на ефективне використання ресурсів і мінімізацію екологічних ризиків; врахування соціальних наслідків

---

¹⁶ Гвоздев Ю. В. Економічна сутність і значення інвестицій та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Економічні науки. 2018. Вип. 33. С. 57-67.

інвестиційних рішень; забезпечення балансу між короткостроковою вигодою та довгостроковими результатами; інтеграцію інновацій та екологічно безпечних технологій.

Розглядаючи взаємозв'язок між сталим розвитком та інвестиційною діяльністю підприємств, доцільно підкреслити його двосторонній і взаємодоповнюючий характер. З одного боку, інвестиції виступають ключовим інструментом забезпечення сталого розвитку, оскільки сприяють модернізації виробничих процесів, впровадженню інноваційних та ресурсоефективних технологій, підвищенню продуктивності праці та якості продукції. Додаткові капіталовкладення дозволяють підприємствам досягати вищих показників економічної результативності, одночасно забезпечуючи соціальні ефекти (створення робочих місць, покращення умов праці) та екологічні результати (зменшення негативного впливу на довкілля, раціональне використання ресурсів)¹⁷.

З іншого боку, орієнтація на принципи сталого розвитку формує сприятливе середовище для активізації інвестиційної діяльності. Поширення концепції сталого розвитку стимулює появу нових видів економічної діяльності, розвиток інноваційних секторів, зокрема «зеленої» економіки, цифрових технологій, альтернативної енергетики, що відкриває нові можливості для інвесторів. Крім того, підприємства, які впроваджують принципи сталого розвитку, підвищують свою інвестиційну привабливість завдяки зниженню ризиків, підвищенню прозорості діяльності та відповідності сучасним міжнародним стандартам.

Таким чином, сталий розвиток і інвестиційна діяльність перебувають у тісному взаємозв'язку: інвестиції виступають рушійною силою переходу до сталих моделей господарювання, тоді як реалізація принципів сталого розвитку створює нові можливості та стимули для подальшого інвестування, забезпечуючи довгострокове зростання та стійкість підприємств.

Інвестиційна діяльність у контексті сталого розвитку – це системний, цілеспрямований і керований процес формування, розподілу та використання інвестиційних ресурсів, спрямований на реалізацію інвестиційних проектів із урахуванням факторів ризику, часу та ефективності, що забезпечує досягнення збалансованого економічного

---

¹⁷ Чайка Ю.М. Інвестиційна діяльність як важливий чинник сталого розвитку України. *Інтелект XXI*. 2025. № 1. С. 43-49.

зростання, соціального добробуту та екологічної безпеки в довгостроковій перспективі.

Формування інвестиційних ресурсів підприємства у процесі здійснення інвестиційної діяльності є складним і багатограним процесом, що визначає не лише можливості реалізації інвестиційних проєктів, але й загальну траєкторію розвитку підприємства. Інвестиційні ресурси виступають базовою передумовою інвестиційної активності, оскільки саме їх наявність і структура обумовлюють масштаби, напрями та ефективність вкладень. Вони формуються в процесі первісного нагромадження капіталу, а також у ході подальшої господарської діяльності підприємства, забезпечуючи безперервність його розвитку¹⁸.

Особливістю інвестиційних ресурсів є їх тісний зв'язок із усіма стадіями життєвого циклу підприємства – від створення до зрілості та трансформації – а також із етапами інвестиційного процесу. У сучасних умовах вони набувають здатності трансформуватися не лише у фінансові чи матеріальні активи, але й у ширший спектр цінностей: інтелектуальні, інноваційні, соціальні та екологічні. Це суттєво розширює традиційне розуміння їх ролі, оскільки інвестиції дедалі частіше спрямовуються на створення довгострокової стійкості підприємства, а не лише на короткострокове зростання прибутку. Крім того, ефективне формування та використання інвестиційних ресурсів безпосередньо впливає на фінансову стійкість, платоспроможність і конкурентоспроможність підприємства¹⁹.

Наявність різноманітних напрямів і форм інвестування визначає широкий спектр завдань інвестиційної діяльності, які в сучасних умовах доцільно розглядати крізь призму концепції сталого розвитку²⁰. Зокрема, одним із ключових завдань є забезпечення сталих темпів економічного зростання підприємства, що передбачає не лише кількісне розширення діяльності, а й якісне вдосконалення виробничих, управлінських і технологічних процесів. Водночас важливим залишається досягнення оптимального рівня прибутковості, однак цей показник має узгоджуватися з прийнятним рівнем ризику, соціальною відповідальністю бізнесу та екологічною безпекою.

---

¹⁸ Черненко Л. В. Інвестиційна діяльність підприємства та джерела її фінансування. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/174.pdf>

¹⁹ Єгорова О. М. Класифікаційні ознаки інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства. 2017. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/185004.pdf>

²⁰ Атамась Г., Петренко О. Інвестиційна діяльність підприємств у корона-кризисних умовах. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 2 (75). С. 7-14.

Суттєвого значення набуває управління інвестиційними ризиками, яке повинно включати не лише традиційні інструменти диверсифікації, страхування чи хеджування, але й оцінку екологічних та соціальних ризиків, що можуть впливати на довгострокову ефективність інвестицій. Одночасно важливим завданням є забезпечення належного рівня ліквідності інвестицій та можливості їх швидкого реінвестування, що дозволяє підприємству гнучко реагувати на зміни зовнішнього середовища.

Окремої уваги потребує формування оптимальної структури інвестиційних ресурсів, яка забезпечує баланс між фінансовою рентабельністю та фінансовою стійкістю підприємства. У контексті сталого розвитку це також означає досягнення збалансованості між власними та залученими джерелами фінансування з урахуванням довгострокових екологічних і соціальних наслідків. Підтримання платоспроможності та фінансової стійкості залишається базовою умовою ефективної інвестиційної діяльності, однак доповнюється необхідністю забезпечення стійкості до зовнішніх шоків і кризових явищ ²¹.

Важливим напрямом є також прискорення реалізації інвестиційних програм і проєктів, що сприяє швидшому генеруванню грошових потоків, зниженню ризиків та підвищенню ефективності використання ресурсів. У сучасних умовах це досягається, зокрема, через впровадження інноваційних технологій, цифровізацію процесів управління та підвищення якості інвестиційного планування.

Усі зазначені завдання є взаємопов'язаними та взаємозалежними, що обумовлює необхідність їх комплексного вирішення в межах єдиної інвестиційної стратегії підприємства, орієнтованої на принципи сталого розвитку.

Отже, основною метою інвестиційної діяльності підприємства в сучасних умовах є не лише вибір найбільш ефективних напрямів вкладення інвестиційних ресурсів, але й забезпечення довгострокового зростання ринкової вартості підприємства, підвищення добробуту його власників і створення доданої вартості для суспільства. Це передбачає гармонізацію економічних інтересів із соціальними потребами та екологічними обмеженнями. Реалізація цієї мети потребує чіткого визначення етапів інвестиційної діяльності, які охоплюють стадії розроблення, започаткування і реалізації інвестиційних проєктів з урахуванням критеріїв сталого розвитку (рис. 1).

---

²¹ Васильчук І. П., Соколов А. О. Інвестиції бізнесу у сталій розвиток: кращі практики вітчизняних компаній. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 46-52.

Для забезпечення успішної інвестиційної діяльності підприємства необхідно дотримуватися певних принципів, що відповідають цілям сталого розвитку²²:

- цілеспрямованість – забезпечує використання інвестиційних ресурсів для реалізації стратегічних цілей сталого розвитку;

- всебічність – передбачає комплексний аналіз впливу внутрішніх і зовнішніх факторів на інвестиційні рішення;

- відповідальність – враховує соціальні, екологічні та економічні наслідки інвестицій;

- ефективність – визначає економічну та соціально-екологічну доцільність інвестування;

- оптимальність – полягає у виборі найкращого варіанту інвестиційних рішень із урахуванням ресурсів, цілей і стратегічних орієнтирів підприємства;

- нормативність – встановлює мінімальні та максимальні допустимі значення ключових інвестиційних показників;

- досяжність – забезпечує реалістичність поставлених інвестиційних цілей;

- належне ресурсне забезпечення – гарантує наявність фінансових, матеріальних та людських ресурсів для здійснення інвестиційної діяльності;

- безперервність – передбачає постійне коригування інвестиційних рішень на основі моніторингу;

- системність – забезпечує взаємозв'язок усіх елементів інвестиційної діяльності для досягнення комплексних цілей;

- варіантність – передбачає оцінку різних інвестиційних сценаріїв, їхніх ресурсних вимог та очікуваних результатів;

- відповідальність сторін – вимагає дотримання всіма учасниками інвестиційної діяльності договірних умов та стандартів сталого розвитку.

Дотримання принципів ефективної інвестиційної діяльності є однією з ключових умов забезпечення її результативності в контексті сталого розвитку підприємства. Інвестиційна діяльність у таких умовах набуває комплексного, багаторівневого характеру, що потребує не лише диверсифікації джерел фінансування, але й інтеграції економічних, соціальних та екологічних аспектів у процес прийняття інвестиційних рішень. Особливого значення набуває забезпечення збалансованого

---

²² Кожухова Т. В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку: монографія. Кривий Ріг: Видавець ФОП Чернявський Д.О., 2017. 336 с.

використання фінансових, природних і людських ресурсів, що дозволяє досягти синергії економічної ефективності, соціальної відповідальності та екологічної стійкості. Саме в цьому контексті важливу роль відіграє концепція ESG-інвестування, яка поглиблює та конкретизує підходи до реалізації інвестиційної діяльності на засадах сталого розвитку.

Рис. 1. Етапи здійснення інвестиційної діяльності з урахуванням принципів сталого розвитку

Джерело: систематизовано автором

ESG-інвестування базується на врахуванні трьох ключових складових: екологічної (Environmental), соціальної (Social) та управлінської (Governance). Його сутність полягає у поєднанні фінансових цілей із відповідальним ставленням до довкілля, забезпеченням високих соціальних стандартів та впровадженням ефективних механізмів корпоративного управління. Вперше ці критерії були систематизовані у 2004 році в межах ініціативи, започаткованої Організацією Об'єднаних Націй спільно з провідними фінансовими установами, і відтоді вони стали важливим орієнтиром для оцінювання діяльності підприємств. Застосування ESG-підходу передбачає аналіз впливу компаній на довкілля, рівень їх соціальної відповідальності, прозорість управління, дотримання трудових стандартів, забезпечення інклюзивності та етичності бізнес-практик²³.

У сучасних умовах ESG-інвестування виступає дієвим інструментом спрямування фінансових ресурсів у проекти, що забезпечують довгострокову стійкість розвитку. В Україні його основними напрямками є фінансування відновлюваної енергетики, впровадження енергоефективних і низьковуглецевих технологій, розвиток систем управління відходами, а також підтримка соціальних ініціатив, зокрема забезпечення гідних умов праці, розвитку освіти та охорони здоров'я. Важливе місце займає також удосконалення корпоративного управління, що передбачає підвищення прозорості діяльності підприємств, захист прав інвесторів та інших зацікавлених сторін, а також протидію корупційним проявам.

Водночас розвиток ESG-інвестування в Україні супроводжується низкою стримуючих факторів. Однією з ключових проблем є відсутність уніфікованих стандартів звітності та розкриття інформації, що ускладнює об'єктивне оцінювання ESG-показників і порівняння підприємств між собою. Крім того, недостатній рівень обізнаності бізнесу та інвесторів щодо переваг і механізмів впровадження ESG-підходів обмежує їх широке застосування у практичній діяльності. Значним викликом також є поширення практик так званого «greenwashing», коли компанії

---

²³ Доценко І. О., Оліфер І. О. Інвестування у сталий розвиток на принципах ESG. *Фінанси, маркетинг, менеджмент, економіка: сталі рішення та цифрові трансформації* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 05-06 червня 2025 року. Біла Церква: БНАУ, 2025. С. 226-228.

декларують екологічну відповідальність без реальних змін у своїй діяльності, що підриває довіру до ринку сталого інвестування²⁴.

Попри наявні проблеми, розвиток ESG-інвестування в Україні має значний потенціал, зумовлений зростанням інтересу міжнародних інвесторів до відповідальних інвестицій та підтримкою з боку міжнародних фінансових інституцій. За умови вдосконалення нормативно-правової бази, підвищення прозорості звітності та розвитку фінансової культури, ESG-підхід може стати важливим чинником підвищення інвестиційної привабливості підприємств і економіки в цілому.

Таким чином, інтеграція ESG-принципів у інвестиційну діяльність підприємств є логічним продовженням реалізації концепції сталого розвитку. Вона дозволяє не лише підвищити ефективність використання інвестиційних ресурсів, але й забезпечити довгострокову конкурентоспроможність бізнесу, сприяти економічному відновленню та формувати передумови для сталого розвитку як окремих підприємств, так і національної економіки загалом.

9.3. Джерела інвестиційних ресурсів для забезпечення сталого розвитку підприємства

Формування інвестиційних ресурсів є ключовим елементом інвестиційної діяльності підприємства, особливо в умовах орієнтації на цілі сталого розвитку. Саме достатній обсяг і раціональна структура джерел фінансування визначають можливості підприємства щодо реалізації інвестиційних проєктів, спрямованих на модернізацію виробництва, впровадження інновацій, підвищення ресурсоефективності та забезпечення екологічної безпеки. Інвестиційні ресурси виступають базовою передумовою здійснення інвестиційного процесу на всіх його етапах – від планування до реалізації та оцінки результатів, забезпечуючи безперервність розвитку підприємства.

Формування інвестиційних ресурсів значною мірою залежить від інвестиційної привабливості підприємства, яка визначається сукупністю показників його фінансово-економічного стану, рівнем прибутковості, платоспроможності, ділової активності, а також здатністю генерувати стабільні грошові потоки. В умовах сталого розвитку до цих критеріїв

---

²⁴ Бондаренко Л., Блават А. Акценти інвестування у сталий розвиток на принципах ESG в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/3417>

дедалі частіше додаються екологічні та соціальні показники, рівень корпоративної відповідальності, прозорість діяльності та дотримання принципів ESG. Потенційні інвестори, оцінюючи доцільність вкладення капіталу, враховують не лише очікувану дохідність, але й ризики, пов'язані з можливими фінансовими втратами, екологічними загрозами чи репутаційними наслідками.

У загальному вигляді джерела інвестиційних ресурсів доцільно поділяти на внутрішні та зовнішні. Внутрішні джерела формуються безпосередньо в межах діяльності підприємства і включають чистий прибуток, амортизаційні відрахування, фінансові резерви, вивільнені оборотні кошти та інші власні надходження. Використання цих ресурсів забезпечує фінансову автономію підприємства, знижує залежність від зовнішніх кредиторів і дозволяє більш гнучко реалізовувати інвестиційну політику²⁵. У контексті сталого розвитку самофінансування є особливо важливим, оскільки дає змогу спрямовувати кошти на довгострокові екологічні та соціальні проекти без додаткового фінансового навантаження.

Зовнішні джерела інвестиційних ресурсів поділяються на залучені та позичені. Залучені ресурси формуються за рахунок внесків інвесторів у капітал підприємства, зокрема шляхом емісії акцій або залучення пайової участі. У цьому випадку інвестори стають співвласниками бізнесу, а отримані кошти збільшують власний капітал підприємства. Такий механізм дозволяє залучати значні фінансові ресурси без необхідності їх повернення, проте може супроводжуватися розмиванням частки існуючих власників і частковою втратою контролю над управлінням²⁶.

Позичені інвестиційні ресурси передбачають отримання коштів на умовах повернення та включають банківські кредити, облігаційні позики, інші боргові інструменти, а також бюджетне фінансування і державні інвестиційні програми. У контексті сталого розвитку особливого значення набувають такі форми, як «зелені» облігації, пільгове кредитування екологічних проектів та державні гарантії для впровадження енергоефективних технологій. Використання позичених ресурсів дозволяє підприємству швидко реалізувати масштабні інвестиційні проекти, однак супроводжується фінансовими ризиками та необхідністю обслуговування боргу.

---

²⁵ Черчик Л. М. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. 171 с.

²⁶ Дідур К. М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. С. 30-37.

Державні гранти та субсидії виступають одним із ключових інструментів фінансування сталого розвитку, оскільки дозволяють органам влади цілеспрямовано підтримувати проекти, що мають вагомий соціальний та екологічний ефект. За їх допомогою стимулюється розвиток відновлюваної енергетики, впровадження енергоефективних технологій, охорона навколишнього середовища, модернізація інфраструктури, а також реалізація програм регіонального розвитку. Особливістю таких джерел фінансування є їхня орієнтація не лише на економічну віддачу, а й на досягнення довгострокових суспільних результатів, що відповідають принципам сталого розвитку. Крім того, державна підтримка часто виступає каталізатором для залучення додаткових інвестицій, знижуючи ризики для приватних інвесторів і підвищуючи привабливість відповідних проєктів ²⁷.

Водночас важливу роль у забезпеченні фінансування сталого розвитку відіграють приватні інвестиції, які охоплюють широкий спектр фінансових інструментів, зокрема венчурний капітал, прямі інвестиції в акціонерний капітал, а також вкладення в облігації та інші фінансові активи. Такі інвестиції є особливо значущими для підтримки інноваційних, технологічно орієнтованих і екологічно спрямованих проєктів, які потребують значних фінансових ресурсів і мають потенціал для масштабування. У сучасних умовах приватні інвестори дедалі більше орієнтуються на принципи відповідального інвестування, враховуючи екологічні, соціальні та управлінські аспекти (ESG-фактори), що сприяє формуванню нової моделі фінансування бізнесу.

У сучасних умовах трансформації економіки та посилення екологічних викликів особливого значення набуває розвиток зелених фінансів, які виконують багатофункціональну роль у забезпеченні сталого розвитку. З одного боку, вони виступають важливим інструментом зниження негативних наслідків зміни клімату, сприяючи фінансуванню заходів із адаптації та мінімізації екологічних ризиків для економіки і суспільства. З іншого боку, зелені фінанси забезпечують цільове спрямування фінансових ресурсів на підтримку «зеленого зростання» – сучасної моделі розвитку, що поєднує економічну результативність із екологічною безпекою та соціальною відповідальністю.

Поняття «зелені фінанси» набуло широкого поширення з кінця ХХ століття, однак у наукових дослідженнях відсутній єдиний підхід до

---

²⁷ Халатур С. Фінансування інноваційного сектору економіки. *MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS*. 2024. № 3. С. 98-105.

його трактування. Більшість визначень акцентують увагу на їхній ролі у забезпеченні екологічної стійкості, фінансуванні природоохоронних заходів та раціональному використанні ресурсів²⁸. Водночас окремі науковці розглядають зелені фінанси у ширшому контексті, підкреслюючи їх інтеграцію з принципами соціальної та економічної відповідальності, що знаходить відображення у концепції ESG-фінансування²⁹. Такий підхід передбачає міждисциплінарне поєднання екологічних, соціальних і управлінських аспектів у процесі прийняття фінансових рішень. Інші дослідники трактують зелені фінанси як сукупність фінансових відносин, інструментів і механізмів, спрямованих на підтримку екологічно орієнтованих технологій, проєктів і видів діяльності незалежно від форми власності суб'єктів господарювання. Окремі визначення деталізують напрями їх використання, виділяючи такі цілі, як розвиток відновлюваної енергетики, впровадження енергоефективних рішень, управління відходами, вторинне використання ресурсів та раціональне природокористування³⁰.

Узагальнення існуючих підходів дає підстави стверджувати, що зелені фінанси доцільно розглядати як комплексну категорію, яка охоплює кілька взаємопов'язаних складових. По-перше, це інституційний аспект, що включає систему фінансових відносин, державне регулювання, участь банківських установ, інвесторів та міжнародних організацій. По-друге, інструментальний компонент, який представлений різноманітними фінансовими інструментами, зокрема «зеленими» облігаціями, кредитами, інвестиційними фондами, страховими продуктами та податковими стимулами. По-третє, цільова орієнтація, що полягає у досягненні екологічної стійкості, соціального ефекту та економічної ефективності.

Отже, під «зеленими фінансами» доцільно розуміти цілісну систему фінансових відносин, інструментів і механізмів, які забезпечують мобілізацію, розподіл і результативне використання фінансових ресурсів для підтримки екологічно орієнтованих, соціально відповідальних і економічно ефективних проєктів. Їх функціонування спрямоване на

---

²⁸ Шкварук Д., Дончак Л. Зелені фінанси: теоретичний аспект та особливості функціонування в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 1. С. 123-127.

²⁹ Булавінець В. М. Екологічне оподаткування як інструмент «зелених» фінансів. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/118.pdf

³⁰ Луців Б., Майорова Т., Луців П. «Зелені фінанси» в парадигмі сталого інвестиційного розвитку економіки України. *Світ фінансів*. 2023. № 3 (76). С. 64-76.

досягнення стратегічних цілей сталого розвитку, зокрема раціонального використання природних ресурсів, зменшення впливу кліматичних змін, розвитку відновлюваної енергетики, підвищення енергоефективності та впровадження екологічно чистих технологій у діяльність підприємств.

Дослідження ключових елементів структури зелених фінансів визначає різноманітність фінансових інструментів, які орієнтовані на підтримку сталого розвитку, екологічної трансформації економіки та збереження навколишнього середовища. Серед них важливу роль відіграють зелені кредити та позики, що надаються банками для реалізації проєктів з підвищення енергоефективності, впровадження екологічно чистих технологій та використання відновлюваних джерел енергії³¹.

Особливого поширення набуває так зване «зелене» кредитування, яке передбачає надання банками позик на реалізацію проєктів із чітко визначеним екологічним ефектом. Фінансові установи, маючи доступ до міжнародних ресурсів і спеціалізованих фондів, можуть виступати провідниками фінансування «зелених» ініціатив, зокрема у сферах енергозбереження, альтернативної енергетики, управління відходами та раціонального природокористування. Водночас рівень розвитку такого кредитування залежить від фінансової спроможності банків, державної політики, регуляторного середовища та загальної кон'юнктури ринку. Надання «зелених» кредитів створює взаємовигідні умови як для позичальників, так і для банків: підприємства отримують доступ до фінансових ресурсів для реалізації сталих проєктів, а банки – можливість диверсифікувати кредитний портфель, отримати фінансовий дохід і зміцнити власну репутацію як відповідального учасника фінансового ринку. Важливу роль у розвитку цього сегмента відіграє державна політика, яка визнає екологічні ризики складовою фінансових ризиків, а також зростання попиту з боку бізнесу та домогосподарств на фінансування екологічних ініціатив.

Поряд із банківським кредитуванням вагомим джерелом фінансування сталого розвитку виступають «зелені» облигації, які є інноваційним інструментом залучення капіталу для реалізації проєктів, спрямованих на пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптацію до них. «Зелені» облигації являють собою боргові цінні папери, кошти від розміщення яких спрямовуються виключно на фінансування екологічно орієнтованих ініціатив. Їх використання дозволяє підприємствам і державним

---

³¹ Доценко І. О. Стратегія інвестиційного забезпечення сталого розвитку в умовах ризиків та невизначеності економічного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 4. С. 42-48.

установам залучати фінансові ресурси на більш вигідних умовах порівняно з традиційними кредитами, зокрема за рахунок нижчої вартості капіталу та довшого строку фінансування.

Переваги «зелених» облігацій полягають у розширенні джерел фінансування поряд із банківськими кредитами та власними коштами, забезпеченні довгострокових інвестицій для реалізації масштабних інфраструктурних і екологічних проєктів, а також підвищенні рівня прозорості діяльності емітентів через необхідність розкриття інформації про використання залучених коштів. Крім того, цей інструмент сприяє покращенню управління екологічними ризиками та формує позитивний імідж компаній як соціально відповідальних суб'єктів господарювання. Для інвесторів «зелені» облігації створюють можливості вкладення коштів у проєкти, що відповідають принципам сталого розвитку, а також сприяють формуванню окремого сегмента відповідальних інвестицій³².

В українських умовах ринок «зелених» облігацій має значний потенціал розвитку як інструмент залучення як внутрішнього, так і міжнародного фінансування для реалізації проєктів у сферах енергетики, транспорту, житлово-комунального господарства та промисловості. Орієнтація на кращі практики Європейського Союзу та запровадження національних стандартів, гармонізованих із міжнародними вимогами, створюють передумови для підвищення довіри інвесторів і розширення доступу українських підприємств до глобальних ринків капіталу. У цьому контексті використання «зелених» облігацій для фінансування модернізації інфраструктури та розвитку відновлюваної енергетики сприятиме досягненню кліматичних цілей, підвищенню енерго-ефективності та інтеграції України до європейського економічного простору.

Важливу роль у забезпеченні фінансування сталого розвитку відіграють спеціалізовані інвестиційні фонди, зокрема соціальні імпакт-фонди та фонди екологічного спрямування. Такі інституції акумулюють фінансові ресурси для підтримки проєктів, орієнтованих на досягнення конкретних результатів у сфері охорони довкілля, соціального розвитку, енергоефективності та інновацій. Особливістю їх діяльності є поєднання фінансової дохідності з досягненням вимірюваного позитивного соціального або екологічного ефекту, що повністю відповідає концепції сталого розвитку. Завдяки цьому вони виступають ефективним

---

³² Шкварук Д., Дончак Л. Зелені фінанси: теоретичні аспекти та особливості функціонування в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 1. С. 123-127.

механізмом спрямування капіталу у проекти, які мають довгострокове значення для суспільства та економіки ³³.

Поряд із цим вагоме значення мають корпоративні інвестиції, які здійснюються підприємствами як за рахунок власних фінансових ресурсів, так і шляхом участі у партнерських проектах. Такі інвестиції спрямовуються на впровадження внутрішніх ініціатив сталого розвитку, зокрема модернізацію виробничих процесів, підвищення енергоефективності, розвиток персоналу, удосконалення систем управління та зниження екологічного навантаження. Крім того, реалізація корпоративних програм сталого розвитку підвищує інвестиційну привабливість підприємства, сприяє зміцненню його репутації та створює передумови для залучення зовнішніх інвесторів, зацікавлених у відповідальному та прозорому веденні бізнесу.

Важливим джерелом фінансової підтримки сталого розвитку є також кошти міжнародних фінансових організацій, таких як Світовий банк, Міжнародний валютний фонд та Міжнародний банк реконструкції і розвитку. Ці інституції надають фінансування, технічну допомогу та експертну підтримку для реалізації масштабних інфраструктурних, екологічних і соціальних проектів, особливо у країнах, що розвиваються або перебувають у стані трансформації. Їх діяльність спрямована на підвищення стійкості економік, розвиток «зеленої» енергетики, покращення якості життя населення та впровадження сучасних стандартів управління ³⁴.

У сучасних умовах одним із пріоритетних напрямів розвитку зелених фінансів стає формування «зеленої» банківської системи, яка розглядається як важливий елемент трансформації глобальної фінансової архітектури. Це зумовлено тим, що перехід до «зеленої» економіки потребує значних обсягів інвестиційних ресурсів, модернізації фінансових інститутів, переорієнтації фінансових потоків на екологічно орієнтовані проекти та активного впровадження нових фінансових інструментів. У таких умовах банківський сектор відіграє ключову роль у мобілізації та ефективному розподілі капіталу, спрямованого на досягнення цілей сталого розвитку.

---

³³ Гуменюк Я. М., Ткачов З. В. Інвестиції у сталий розвиток: світова практика та перспективи для України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-62>

³⁴ Петрушка Т. О., Гурський С. І., Петрушка К. І. Інвестиційно-ресурсне забезпечення сталого розвитку підприємств в умовах трансформаційної економіки. *Міжнародний науковий журнал «Грайль науки»*. 2025. № 58. С. 193-197.

«Зелений» банкінг являє собою сучасну концепцію функціонування банківських установ, що поєднує досягнення фінансової результативності з дотриманням екологічних стандартів та принципів соціальної відповідальності. Його сутність полягає у впровадженні комплексного підходу до управління банківською діяльністю, спрямованого на зменшення негативного впливу на довкілля, раціоналізацію використання ресурсів та підтримку сталих ініціатив. У практичному аспекті це проявляється у модернізації внутрішніх процесів банків, зокрема через використання енергоефективних технологій, оптимізацію споживання електроенергії та води, впровадження систем управління відходами та їх переробки. Важливим напрямом є також цифровізація банківських послуг, яка дозволяє суттєво скоротити використання паперових носіїв, підвищити операційну ефективність та зменшити екологічне навантаження.

Водночас «зелений» банкінг охоплює не лише внутрішню діяльність фінансових установ, а й їхню зовнішню функцію як ключових фінансових посередників. Банки активно залучаються до фінансування екологічних та інноваційних проєктів, підтримують розвиток підприємств, що впроваджують ресурсоефективні та низьковуглецеві технології, інвестують у відновлювану енергетику, сталу інфраструктуру, екологічне будівництво та розвиток «зеленого» транспорту. Крім того, фінансові установи розробляють спеціалізовані продукти, зокрема «зелені» кредити, депозити, облігації та інші інструменти, орієнтовані на підтримку сталого бізнесу, включаючи малий і середній сектор³⁵.

Таким чином, розвиток «зеленого» банкінгу сприяє формуванню нової моделі фінансової системи, яка базується на принципах екологічної відповідальності, економічної ефективності та соціальної орієнтованості. Така система забезпечує не лише фінансування екологічно значущих проєктів, але й створює передумови для довгострокового сталого розвитку економіки, підвищення її стійкості до глобальних викликів та покращення якості життя суспільства.

ВИСНОВКИ

Узагальнюючи результати проведеного дослідження, доцільно зазначити, що сталий розвиток підприємств у сучасних умовах виступає

---

³⁵ Доценко І. О., Оліфер Д. О. Зелені фінанси як інструмент забезпечення цілей сталого економічного розвитку. Фінанси, маркетинг, менеджмент, економіка: сталі рішення та цифрові трансформації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 05-06 червня 2025 року. Біла Церква : БНАУ, 2025. С. 220-222.

не лише концептуальною основою їх функціонування, а й стратегічним орієнтиром довгострокового економічного зростання. Його реалізація передбачає гармонійне поєднання економічних, соціальних та екологічних складових, що формує нову парадигму ведення бізнесу, орієнтовану на створення доданої вартості не лише для власників, а й для суспільства в цілому. Відповідно, імплементація принципів сталого розвитку зумовлює трансформацію управлінських підходів, посилення ролі корпоративної відповідальності та переорієнтацію підприємств на довгострокову стійкість і адаптивність до глобальних викликів.

Доведено, що інвестиційна діяльність є ключовим інструментом реалізації цілей сталого розвитку, оскільки саме через інвестиції забезпечується модернізація виробництва, впровадження інновацій, підвищення ресурсоефективності та екологічної безпеки. У сучасних умовах інвестиції доцільно розглядати не лише як джерело отримання прибутку, а як комплексний механізм досягнення економічних, соціальних і екологічних результатів. Такий підхід розширює традиційне трактування інвестиційної діяльності та підкреслює необхідність урахування факторів ризику, часу, невизначеності, а також впливу на довкілля та суспільство.

Обґрунтовано, що ефективність інвестиційної діяльності підприємства значною мірою залежить від якості формування та структури інвестиційних ресурсів. Встановлено, що оптимальне поєднання внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування забезпечує фінансову стійкість, гнучкість інвестиційної політики та можливість реалізації стратегічно важливих проєктів. При цьому в умовах сталого розвитку особливого значення набуває диверсифікація джерел фінансування, яка дозволяє мінімізувати ризики та забезпечити безперервність інвестиційного процесу.

Дослідження показало, що сучасна система фінансового забезпечення інвестиційної діяльності трансформується під впливом концепції сталого розвитку, що зумовлює активне впровадження інноваційних фінансових інструментів. Зокрема, важливу роль відіграють зелені фінанси, які спрямовані на підтримку екологічно орієнтованих проєктів, раціональне використання природних ресурсів та зниження негативного впливу на довкілля. Вони виступають не лише інструментом фінансування, а й механізмом стимулювання переходу до «зеленої» економіки, забезпечуючи поєднання економічної ефективності з екологічною безпекою та соціальною відповідальністю.

Встановлено, що розвиток зелених фінансів відбувається через широкий спектр інструментів, серед яких особливе місце займають зелені кредити, облігації, інвестиційні фонди, державні програми підтримки та міжнародне фінансування. Їх використання створює сприятливі умови для реалізації масштабних інвестиційних проєктів у сферах відновлюваної енергетики, енергоефективності, управління відходами та екологічної модернізації виробництва. Водночас це сприяє підвищенню інвестиційної привабливості підприємств і формуванню позитивного іміджу відповідального бізнесу.

Особливу увагу приділено ролі ESG-інвестування як сучасного підходу до прийняття інвестиційних рішень, що інтегрує екологічні, соціальні та управлінські критерії. Доведено, що застосування ESG-підходу дозволяє підвищити прозорість діяльності підприємств, знизити ризики, зміцнити довіру інвесторів і забезпечити довгострокову стійкість бізнесу. Водночас визначено, що розвиток ESG-інвестування в Україні стримується низкою факторів, зокрема відсутністю уніфікованих стандартів звітності, недостатнім рівнем обізнаності учасників ринку та поширенням практик «greenwashing». Подолання цих бар'єрів потребує вдосконалення нормативно-правового забезпечення, підвищення фінансової культури та запровадження прозорих механізмів оцінювання сталості бізнесу.

Важливим напрямом трансформації фінансової системи визначено розвиток «зеленого» банкінгу, який поєднує фінансову результативність із екологічною відповідальністю. Банківські установи виступають ключовими посередниками у мобілізації фінансових ресурсів для реалізації сталих проєктів, забезпечуючи фінансування екологічних ініціатив, підтримку інноваційного бізнесу та впровадження ресурсоефективних технологій. Крім того, цифровізація банківських послуг та оптимізація внутрішніх процесів сприяють зниженню екологічного навантаження та підвищенню ефективності функціонування фінансового сектору.

Узагальнюючи, можна зробити висновок, що інвестиційна діяльність у поєднанні з сучасними фінансовими інструментами, зокрема зеленими фінансами та ESG-підходом, формує основу для переходу підприємств до моделі сталого розвитку. Така модель забезпечує не лише економічне зростання, але й сприяє вирішенню соціальних проблем та збереженню навколишнього середовища. У перспективі це створює передумови для підвищення конкурентоспроможності підприємств, зміцнення

національної економіки та інтеграції України у глобальний простір сталого розвитку.

АНОТАЦІЯ

У роботі досліджено теоретико-методичні та прикладні аспекти забезпечення сталого розвитку підприємств на основі ефективної інвестиційної діяльності. Розкрито сутність концепції сталого розвитку як збалансованого поєднання економічних, соціальних та екологічних складових, що визначають стратегічні орієнтири функціонування сучасних підприємств. Обґрунтовано, що досягнення цілей сталого розвитку потребує трансформації підходів до управління та інтеграції принципів відповідальності у всі сфери господарської діяльності.

Визначено роль інвестицій як ключового інструменту реалізації стратегії сталого розвитку, що забезпечує модернізацію виробництва, впровадження інноваційних та ресурсоефективних технологій, підвищення конкурентоспроможності підприємств. Узагальнено наукові підходи до трактування інвестицій та інвестиційної діяльності, а також обґрунтовано доцільність їх розгляду з урахуванням економічних, соціальних і екологічних ефектів. Досліджено особливості формування інвестиційних ресурсів та систематизовано їх джерела, зокрема внутрішні та зовнішні, із виокремленням їх ролі у забезпеченні фінансової стійкості підприємства.

Особливу увагу приділено розвитку зелених фінансів як важливого інструменту фінансування екологічно орієнтованих проєктів та забезпечення переходу до «зеленої» економіки. Розкрито сутність і значення ESG-інвестування, що базується на врахуванні екологічних, соціальних та управлінських критеріїв при прийнятті інвестиційних рішень. Визначено основні напрями його розвитку в Україні та окреслено ключові проблеми, серед яких недостатня стандартизація звітності, обмежена обізнаність учасників ринку та поширення практик «greenwashing».

Досліджено роль банківського сектору у забезпеченні сталого розвитку через впровадження концепції «зеленого» банкінгу, що передбачає фінансування екологічних проєктів, розвиток спеціалізованих фінансових продуктів і оптимізацію внутрішніх процесів банків із урахуванням екологічних вимог. Обґрунтовано, що інтеграція принципів сталого розвитку, ESG-підходів і зелених фінансів у інвестиційну діяльність сприяє підвищенню її ефективності, забезпечує довгострокову стійкість підприємств та створює передумови для економічного зростання і відновлення національної економіки.

Література

1. Green Investment. World Green Economy Council. 2018. URL: <http://wgeco.org/green-investment/>
2. Report of the World Commission on Environment «Our Common Future» : The General Assembly of the United Nations. URL: <https://digitallibrary.un.org/record/139811?ln=en#record-files-collapse-header>
3. Атамась Г., Петренко О. Інвестиційна діяльність підприємств у корона-кризисних умовах. *Галицький економічний вісник*. 2022. № 2 (75). С. 7-14. DOI: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2022.02.007
4. Бондаренко Л., Блавт А. Акценти інвестування у сталий розвиток на принципах ESG в умовах воєнного стану в Україні. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 59. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-59-48>
5. Булавинець В. М. Екологічне оподаткування як інструмент «зелених» фінансів. *Ефективна економіка*. 2020. № 12. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-21>
6. Варченко О. М. Бюджетна підтримка як інструмент забезпечення ефективності державної аграрної політики. *Економіка та управління АПК*. 2012. Вип. 9. С. 5-9.
7. Васильчук І. П., Соколов А. О. Інвестиції бізнесу у сталий розвиток: кращі практики вітчизняних компаній. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 1. С. 46–52. DOI: <https://doi.org/10.32702/23066814.2021.1.46>
8. Вербицька Г. Л. Сучасний стан та проблеми активізації інвестиційної діяльності вітчизняних підприємств в умовах міжнародних економічних відносин. *Економічний простір*. 2018. № 129. С. 66-74.
9. Гвоздєв Ю. В. Економічна сутність і значення інвестицій та інвестиційної діяльності суб'єктів господарювання. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. Економічні науки. 2018. Вип. 33. С. 57-67. DOI: <https://doi.org/10.32515/2413-340X.2018.33.57-67>
10. Гуменюк Я. М., Ткачов З. В. Інвестиції у сталий розвиток: світова практика та перспективи для України. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 67. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-62>
11. Дідур К. М. Сутність, класифікація й структура інвестиційної та інноваційної діяльності підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 9-10. С. 30-37. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2022.9-10.30>
12. Доценко І. О. Стратегія інвестиційного забезпечення сталого розвитку в умовах ризиків та невизначеності економічного середовища. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 4. С. 42-48. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.4.42>

13. Доценко І. О., Оліфер Д. О. Зелені фінанси як інструмент забезпечення цілей сталого економічного розвитку. Фінанси, маркетинг, менеджмент, економіка: сталі рішення та цифрові трансформації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 05-06 червня 2025 року. Біла Церква : БНАУ, 2025. С. 220-222.

14. Доценко І. О., Оліфер І. О. Інвестування у сталий розвиток на принципах ESG. Фінанси, маркетинг, менеджмент, економіка: сталі рішення та цифрові трансформації: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 05-06 червня 2025 року. Біла Церква : БНАУ, 2025. С. 226-228.

15. Єгорова О. М. Класифікаційні ознаки інвестицій та інвестиційної діяльності підприємства. 2017. URL: <https://journals.indexcopernicus.com/api/file/viewByFileId/185004.pdf>

15. Черчик Л. М. Інвестиційний менеджмент : навчальний посібник. Луцьк : СНУ імені Лесі Українки, 2017. 171 с.

17. Кожухова Т. В. Стратегії фінансування сталого розвитку. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2014. Вип. 2. С. 218-221.

18. Кожухова Т. В. Формування та трансформація глобальної системи фінансування сталого розвитку: монографія. Кривий Ріг : Видавець ФОП Черняхівський Д.О., 2017. 336 с.

19. Лайко О. І. Трансформація концепції дослідження інвестиційних процесів. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2013. Вип. 1. С. 220-229.

20. Луців Б., Майорова Т., Луців П. «Зелені фінанси» в парадигмі сталого інвестиційного розвитку економіки України. *Світ фінансів*. 2023. № 3 (76). С. 64-76. DOI: <https://doi.org/10.35774/SF2023.03.064>.

21. Майстренко О. В. Соціально відповідальне інвестування: західний досвід. URL: <http://economy.nauka.com.ua/?op=1&z=4393>

22. Петрушка Т. О., Гурський С. І., Петрушка К. І. Інвестиційно-ресурсне забезпечення сталого розвитку підприємств в умовах трансформаційної економіки. *Міжнародний науковий журнал «Грааль науки»*. 2025. № 58. С. 193-197. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.14.11.2025.021>

23. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р., № 2755-VI зі змінами та доповненнями. Верховна рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/2755-17>

24. Про інвестиційну діяльність: Закон України від 18.09.1991 р., № 1560-XII зі змінами та доповненнями. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/1560-12>

25. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р., № 722/2019. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019#Text>

26. Світлишин І. І. Зростання інвестиційної активності підприємств. *Економіка, управління та адміністрування*. 2021. № 4 (98). С. 18-27. DOI: [https://doi.org/10.26642/ema-2021-4\(98\)-18-27](https://doi.org/10.26642/ema-2021-4(98)-18-27)

27. Солодовнік О. О. Фінансове забезпечення сталого розвитку підприємства. *Економіка та суспільство*. 2023. № 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-17>

28. Тарасова О. Особливості сталого інвестування в розвиток еколого-орієнтовної економіки. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. № 6. Том 2. С. 168–177. DOI: [https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6\(2\)-29](https://doi.org/10.31891/2307-5740-2022-312-6(2)-29)

29. Халатур С. Фінансування інноваційного сектору економіки. *Modeling the development of the economic systems*. 2024. № 3. С. 98-105. DOI: <https://doi.org/10.31891/mdes/2024-13-13>

30. Чайка Ю. М. Інвестиційна діяльність як важливий чинник сталого розвитку України. *Інтелект XXI*. 2025. № 1. С. 43-49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2415-8801/2025-1.7>

31. Черненко Л. В. Інвестиційна діяльність підприємства та джерела її фінансування. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/3.2/174.pdf>

32. Шкварук Д., Дончак Л. Зелені фінанси: теоретичний аспект та особливості функціонування в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 1. С. 123-127. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-21>

33. Шкварук Д., Дончак Л. Зелені фінанси: теоретичні аспекти та особливості функціонування в Україні. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2024. № 1. С. 123-127. DOI: <https://doi.org/10.31891/2307-5740-2024-326-21>

Information about the authors:

Inna Dotsenko

Ph.D. in Economics,

Associate Professor at the Department of Finance, Banking,

Insurance and the Stock Market,

Khmelnytskyi National University

11 Instytutaska Str., Khmelnytskyi, 29016, Ukraine